

Analysavdelningen
Klaus Hammes
016-544 21 14
klaus.hammes@energimyndigheten.se

Regeringskansliet
Miljö-och energidepartement
103 33 Stockholm

Yttrande angående Energimarknads- inspektionens rapport Nya regler för elnätsföretagen inför perioden 2020–2023

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak rapportens förslag
- Energimyndigheten bedömer att förslagen regleringsmodell är såväl ändamålsenlig som vetenskapligt underbyggd
- Energimyndigheter ser en risk i att delar av förslaget styr mot kortsiktiga investeringar framför långsiktiga investeringar.
- Energimyndigheten saknar en analys av effekterna av den föreslagna modellen på långsiktig leveranssäkerhet
- Energimyndigheten ser brister i hanteringen av kostnadstäckning för satsningar på informations- och cybersäkerhet i regleringsmodellen.
- Energimarknadsinspektionen föreslår att en utnyttjad intäktsram som inte utnyttjas under de påföljande två tillsyns-perioderna förfaller. Energimyndigheten bedömer att detta kan innebära ökade finansiella belastningar på kundkollektivet och bör analyseras mera.

Energimyndighetens ställningstagande

I rapporten redovisar Energimarknadsinspektionen tydligt behovet av en uppdaterad reglering. Elnäten är i behov av förnyelse samtidigt som nya smarta teknologier introduceras i systemet. Nuvarande reglering är inte anpassad till den tekniska utvecklingen. Energimarknadsinspektionen visar samtidigt att de senaste tariffhöjningarna från nätbolagens sida bara till en liten del betingas av investeringar i elnäten.

Energimarknadsinspektionen gör i rapporten en bra genomgång av befintlig litteratur och motiv för lagda förslag. Varje nödvändig variabel förklaras på ett bra sätt och kopplas tydligt till den vetenskapliga litteraturen, vedertagen praxis och tidigare domslut. Energimyndigheten delar i huvudsak Energimarknadsinspektionens bedömningar. Den föreslagna modellen stödjer sig på finansiell teori och empiri som går tillbaka till femtiotalet och kan anses vara välbeprövad.

Energimarknadsinspektionen föreslår att använda Konjunkturinstitutets prognos för tioåriga svenska statsobligationer som prognos för den riskfria räntan och att denna i efterhand ersätts med det verkliga utfallet. Ett enklare alternativ hade varit att använda en lång tidsserie av svenska statsobligationer som riskfri ränta. Detta alternativ förespråkas av delar av den vetenskapliga litteraturen. Alternativet hade haft fördelen att den riskfria räntan hade varit mindre volatil. Energimyndigheten bedömer dock att det är viktigare att ha en tydlig och transparent metodik som ger tillförlitliga villkor för att välbehövliga nätinvesteringar genomförs samtidigt som kunderna inte möter orimliga kostnader. Energimarknadsinspektionen avviker dock från denna modell när det gäller att ersätta det prognosticerade värdet med det verkliga utfallet i slutet av varje tillsynsperiod. Den resulterande regulatoriska risken kan tillsammans med att tillsynsperioden bara omfattar fyra år leda till att företag prioriterar kortsiktigt lönsamma investeringar framför långsiktiga lönsamma. Effekten kan förstärkas av den i grunden berättigade introduktionen av olika avskrivningstider i modellen om dessa avviker för mycket negativt från den verkliga ekonomiska livslängden.

I grunden ser Energimyndigheten positiv på den föreslagna förändringen av avskrivningstiderna för att bättre reflektera verkliga livslängder. Att ändra avskrivningstider från en 40-årig avskrivningstid till varierade avskrivningstider gynnar framförallt investeringar i mera kortlivad teknik och ökar därmed incitamenten att investera i smarta nätteknologier. Den nya modellen stöttar tydligt nödvändig utveckling av elnäten mot ett 100 % förnybart elsystem med ökad andel icke-planerbar kraft och högre krav på efterfrågefleksibilitet. Det hade dock varit önskvärt med en analys av regleringsmodellens effekter på den långsiktiga leveranssäkerheten.

Cyberhot mot kritisk infrastruktur är i grunden asymmetriskt, dvs hoten står inte nödvändigtvis i proportion till verksamhetens omfattning. I den rådande försämrade säkerhetspolitiska miljön och ökad digitalisering förväntas denna hotbild, och kostnader att hantera denna, öka.

Energimyndigheten vill betona vikten av att aktörer får kostnadstäckning för satsningar på informationssäkerhet för elnäten, en kostnadstäckning för olika typer av investeringar och tjänster som kan skilja sig åt mellan aktörerna och som rimligen inte borde vara föremål för effektiviseringskravet. Detta är en utgångspunkt som vi inte återfinner i rapporten.

Energimarknadsinspektionen föreslår att en utnyttjad intäktsram som inte utnyttjas under de påföljande två tillsynsperioderna förfaller. Denna regel gör det ekonomiskt rationellt för elnätsföretagen att tidigarelägga ersättningsinvesteringar i förhållande till vad den ekonomiska livstiden indikerar. Detta kan leda till en ökad finansiell belastning på kundkollektivet och till ineffektivitet i resursanvändningen. Konsekvenser av detta förslag behöver analyseras ytterligare.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Zofia Lublin. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit enhetscheferna Gustav Ebenå, Maria Westrin, Martina Högberg, Michael Toll och Erik Eriksson. Föredragande har varit chefsekonomen Klaus Hammes.

Zofia Lublin
Klaus Hammes

